

Dosarul nr. 2ra-1523/23
2-21180917-01-2ra-11102023

Prima instanță: Judecătoria Cimișlia, sediul Leova (jud: A. Brînza)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud: G. Colev, D. Fujenco, Șt. Starciuc)

Î N C H E I E R E

05 iunie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componență:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Oxana Parfeni

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ciobanu Nicolae, reprezentat de avocatul Igor Șcheau, Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia, oficiul Central și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ciobanu Nicolae împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale organelor procuraturii legate de urmărirea penală și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 29 iunie 2023 a Curții de Apel Comrat, prin care s-au respins apelurile declarate de Ciobanu Nicolae, reprezentat de avocatul Igor Șcheau, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova,

c o n s t a t ă :

La 07 decembrie 2021, Ciobanu Nicolae a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale organelor procuraturii legate de urmărirea penală și compensarea cheltuielilor de judecată.

În susținerea acțiunii reclamantul a indicat că, în cadrul Procuraturii r-lui Leova s-a exercitat urmărirea penală în cadrul cauzei penale cu nr.XXXXXX, pornită la 17 decembrie 2020.

Obiectul urmăririi penale rezidă în presupunerea că bănuitul Ciobanu Nicolae, activând în funcție de șef-adjunct al SUP a IP Leova, în perioada lunilor aprilie-august 2020, exercitând urmărirea penală pe cauza nr.XXXXXX, folosindu-se de situația sa de serviciu în interes personal și a altor persoane suspecte de comiterea infracțiunilor investigate, urmărind denaturarea circumstanțelor cazului, exprimate prin înlăturarea de la răspundere penală a unor persoane bănuite de săvârșirea infracțiunii și respectiv determinarea încetării urmăririi penale în privința lui XXXXXX, XXXXXX și XXXXXX,

făcând uz de faptul că efectua urmărirea penală în această cauză penală, intenționat a falsificat probele din dosarul penal și anume, procesul-verbal de audiere suplimentară a părții-vătămate XXXXX din 22 iulie 2020 și cererea din numele acestuia din 27 iulie 2020, cu convingerea părții vătămate de a semna actele procesuale, în care a expus textul și versiuni inventate de sine, care nu corespund poziției părții vătămate și conțineau fapte neveridice și circumstanțe vădit-denaturate despre modalitatea de cauzare de vătămări corporale medii numai de agresorul XXXXX și refuzul de a depune cerere pentru violarea de domiciliu și agresarea fizică în privința lui XXXXX, XXXXX și XXXXX.

La 18 mai 2021, a fost recunoscut și audiat în calitate de bănuit.

Obiectul bănuielii fiind practic identic cu cele enunțate supra, oferind declarații detaliate pe marginea bănuielii înaintate.

La 22 iunie 2021, a fost efectuată acțiunea procesuală de confruntare între bănuit și martorul XXXXX, în care ultimul a infirmat existența faptului infracțiunii în privința sa.

La 09 septembrie 2021, în incinta Procuraturii r-nul Leova a luat cunoștință cu ordonanța din 30 iulie 2021 emisă de procurorul în Procuratura r-lui Leova, Octavian Căinăreanu, privind scoaterea lui de sub urmărire penală din motivul lipsei elementelor infracțiunii, cu clasarea procesului penal, fapt ce se confirmă prin mențiunea de pe fișa de însoțire a acestei ordonanțe și semnătura aplicată de către el la 09 septembrie 2021.

La 10 septembrie 2021, manifestând dezacord cu ordonanța din 30 iulie 2021, a contestat-o la procurorul-șef al Procuraturii r-lui Leova și Procurorul General, fapt care se confirmă prin ștampila cu mențiunea „am primit”, aplicată la Procuratura r-lui Leova și avizul poștal de recepție.

La 24 septembrie 2021, prin intermediul cancelariei Procuraturii r-nul Leova a primit ordonanța emisă de procurorul-adjunct al Procuraturii r-nul Leova, Oleg Cernenchi din 22 septembrie 2021, prin care a fost respinsă plângerea sa din 10 septembrie 2021 ca neîntemeiat, fapt ce se confirmă prin copia Registrului actelor Procuraturii r-nul Leova.

La 28 septembrie 2021, în cadrul Judecătoriei Cimișlia, sediul Central a depus în conformitate cu art.313 din Codul de procedură penală plângere împotriva ordonanței emise de procurorul ierarhic superior pe marginea plângerii sale de modificare a ordonanței privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală și clasarea procesului penal.

Prin încheierea din 04 octombrie 2021 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Central, plângerea sa a fost admisă parțial. S-a declarat nulă ordonanța din 29 septembrie 2021 emisă de adjunctul procurorului-șef al Procuraturii r-nul Leova, Cernenchi Oleg, prin care a fost respinsă plângerea sa, declarată prin intermediul avocatului Șcheaua Igor din 10 septembrie 2021, și înaintată împotriva ordonanței procurorului în Procuratura r-nul Leova, Octavian Căinăreanu din 30 iulie 2021 de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și clasarea cauzei penale. S-a obligat procurorul să lichideze încălcările reținute în partea constătătoare a încheierii și respectiv să examineze plângerea declarată în interesele lui Ciobanu Nicolae în raport cu încălcările depistate în funcție de circumstanțele stabilite să se adopte o hotărâre în condițiile legii. În rest, plângerea

avocatului declarată în interesele lui Ciobanu Nicolae și specificate în pct.3 al solicitărilor, s-a respins ca neîntemeiată.

Prin decizia din 24 noiembrie 2021 a Curții de Apel Comrat au fost respinse ca nefondate recursurile depuse de procurorul în Procuratura r-nul Leova, Octavian Căinăreanu și avocatul Șcheaua Igor în interesele lui Ciobanu Nicolae. S-a menținut încheierea din 04 octombrie 2021 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Central.

Cu decizia din 24 noiembrie 2021 a Curții de Apel Comrat a luat cunoștință la 06 decembrie 2021.

Cu trimitere la prevederile Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 și art.6 CEDO, reclamantul Ciobanu Nicolae a menționat că, prin acțiunile ilegale ale procuraturii, manifestate prin urmărirea penală ilegală în privința sa, în cadrul cauzei penale, în care aproape peste un an a fost dispusă scoaterea lui de sub urmărire penală, i-a fost cauzat un prejudiciu moral, care urmează a fi compensat, în condițiile legii, din următoarele motive.

Privitor la gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost acuzat în calitate de bănuit, Ciobanu Nicolae a reținut că, a fost bănuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art.310 alin.(2) din Codul penal – falsificarea probelor în procesul penal, infracțiune care potrivit Capitolului XIV din Partea Specială a Codului penal constituie o infracțiune contra justiției, care potrivit art.16 din Codul penal, este o infracțiune mai puțin gravă.

Fiind ofițer de urmărire penală în cadrul SUP a IP Leova și ulterior ofițer de investigații în cadrul IP Leova, acuzația adusă pentru comiterea unei infracțiuni legate de pretinsa falsificare de probe în cadrul unei cauze penale în care exercita urmărirea penală (în calitate de ofițer de urmărire penală) a prezentat un nivel foarte înalt de gravitate, care în lipsa unor acțiuni ilegale din partea sa, nu numai integritatea profesională, dar și viitorul profesional (evoluția în carieră), precum și viitorul vieții, per ansamblu.

Privitor la caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală, reclamantul a remarcat că, bazându-se exclusiv pe declarațiile cu conținut foarte dubios, expuse de partea vătămată XXXXX, fără a le verifica în modul stabilit de lege, în temeiul unor bănuieli nefondate, la 17 decembrie 2020 a fost dispusă pornirea urmăririi penale în privința sa în temeiul art.310 alin.(2) din Codul penal, reținându-se faptul că în speță în acțiunile sale ar fi existat „Bănuieli rezonabile” de comiterea acestei infracțiuni. Însă, pe parcursul urmăririi penale partea vătămată XXXXX desinestătător și-a schimbat declarațiile de câteva ori în lipsa unui interes personal material sau de altă natură din partea lui, procurorul acordă prioritate versiunii lipsite de temei faptic a părții vătămate, dispunând pornirea urmăririi penale.

De la urmărirea penală, abia la 18 mai 2021, a fost recunoscut ca bănuit, însă, până atunci (deși din ordonanța de pornire a urmăririi penale rezultă că urmărirea penală se pornește *in pesonam*, adică direct în privința lui) nu a fost înștiințat nici despre mersul cauzei penale și chiar nici despre existența acesteia.

Mai mult, în pct.8) din Hotărârea nr.26 din 23 noiembrie 2010 a Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.63 din Codul de procedură penală a reținut că, „*Recunoașterea calității de bănuit presupune nu numai drepturi procesuale, dar și restrângerea drepturilor constituționale legate de libertatea persoanei, dreptul la libera circulație ș.a. Și în cazul recunoașterii calității de*

bănuie pe cel de-al treilea temei – prin ordonanță – persoana este supusă unor restrângeri: imposibilitatea legalizării unor acte (spre exemplu, de identitate), consemnarea faptului respectiv în cazierul judiciar, în cazul când persoana este nevinovată – suferința psihologică, cauzată de suspectarea de comiterea unei infracțiuni, atitudinea societății și a victimei ș.a. În acest aspect Curtea Constituțională nu este de acord cu opinia plenului Curții Supreme de Justiție, expusă în Hotărârea nr.7 din 04.07.20057, conform căreia “pornirea urmăririi penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuie, punerea persoanei sub învinuire, dispunerea efectuării unei expertize nu afectează drepturi sau libertăți constituționale”.

În sensul celor expuse, reclamantul a notat că, din conținutul ordonanței de pornire a urmăririi penale reiese că anume el este subiect al unei acuzații în materie penală, fapt ce denotă că au fost evident încălcate drepturile sale la etapa pornirii urmăririi penale și după recunoașterea sa în calitate de bănuie până la pronunțarea deciziei instanței de recurs din 24 noiembrie 2021 conform art.437 CPP.

Privitor la rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei, reclamantul a indicat că, fiind ofițer de urmărire penală și în prezent ofițer special de investigații în cadrul IP Leova, a fost afectat moral prin faptul existenței unui dosar penal în care este subiect acuzat conform art.310 alin.(2) din Codul penal.

Având în vedere că orașul Leova este un oraș mic, cu o populație relativ mică, existența unui dosar penal în privința sa a creat puternice repercusiuni legate de răspândirea informațiilor legate de pornirea urmăririi penale pe teritoriul localității.

La fel, au fost afectați membrii familiei sale, fiind stresați din cauza că dânsul ca colaborator de poliție, se află în centrul unui dosar în care era acuzat de comiterea unei infracțiuni legate de activitatea sa de serviciu.

Privitor la durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată, Ciobanu Nicolae a precizat că, urmărirea penală pornită în privința sa a durat 8 luni (decembrie 2020 – iulie 2021). Cauza respectivă nu prezintă un grad de complexitate sporit, care ar viza un număr mare de martori sau necesitatea efectuării unui număr mare de acțiuni procesuale.

A notat că, prin prisma practicii CtEDO pentru a stabili dacă durata unei proceduri penale a fost rezonabilă, Curtea ia în considerare în special: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și cel al autorităților competente.

În speță, cauza penală a impus audierea martorilor, care toți locuiesc în raionul Leova și deplasarea cărora în instanța de judecată nu implica eforturi considerabile.

Mai mult, îi trezește nedumerire și efectuarea de acțiuni procesuale în privința sa, abia din luna mai 2021. Partea acuzării a prelungit artificial, dar mai ales inutil, mersul procesului penal la caz.

Referitor la natura dreptului personal lezat și locul în sistemul de valori al persoanei, reclamantul a invocat că prin urmărirea penală și recunoașterea lui în calitate de bănuie a fost admisă ingerință ilegală în dreptul său la prezumția de nevinovăție contrar art.6§2 din CEDO, art.8 din Codul de procedură penală și art.21 din Constituție. Or, pentru o persoană care exercită urmărirea penală, o acuzație penală privind o pretinsă falsificare a

probelor în procesul penal afectează esența activității profesionale a persoanei acuzate, dar și poziția sa personală în societate, prin ce a fost moral a fost afectat.

Privitor la suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice, reclamantul a indicat că, pornirea urmăririi penale, desfășurarea acțiunilor de urmărire penală și recunoașterea sa în calitate de bănuț, în condițiile lipsei faptului infracțiunii în acțiunile sale, i-a cauzat un șoc emoțional și indignări. Or, după ani de muncă asiduă în cadrul SUP a IP Leova, exercitându-și conștiincios cu bună-credință obligațiile profesionale, în condiții deloc ușoare (fără zile libere, pe timp de noapte, cu un salariu modest, ignorându-și familia), a devenit, fără temei legal, subiect al procesului penal.

Prin raportul de conciliere psihologică nr.1391 din 25 septembrie 2021 s-a stabilit că din cauza intentării cauzei penale în privința lui de către Procuratura r-nul Leova, starea sa psiho-emoțională la moment se evidențiază prin deranj, frustrare, nemulțumire, diminuarea încrederii în sine, dezamăgire, stare frecventă de nervozitate ce influențează atât asupra relațiilor colegiale și activitatea de serviciu, cât și asupra comunicării și relaționării eficiente și armonioase cu familia. Stările psiho-emoționale și schimbările de comportament se datorează divergențelor apărute în cadrul activității profesionale, urmare a cauzei penale intentate, unde deține calitatea de bănuț, pentru aceasta este nevoie de revenirea la echilibrul psiho-emoțional.

Privitor la cuantumul în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate, reclamantul a specificat că, simpla scoatere a lui de sub urmărire penală, având în vedere efectele pe care le-au avut asupra stării sale emoționale, pe care prin declanșarea procesului penal în privința sa nici pe departe nu poate fi considerată o satisfacție echitabilă în latura prejudiciului moral. Or, în scopul restabilirii depline a drepturilor sale, mai ales al reparării depline a prejudiciului moral cauzat prin urmărirea penală ilegală, recunoașterea ilegală ca bănuț, se impune aplicarea prevederilor Curții Constituționale și a Legii privind modul de repararea a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998, cu repararea prin echivalent bănesc a prejudiciului moral cauzat. Atât pornirea urmăririi penale, urmărirea penală propriu-zisă în privința sa, în condițiile în care în acțiunile sale nu se atestă faptul infracțiunii – constituie, în esență, un delict civil, care atrage, prin efect, dreptul său la repararea deplină a prejudiciului moral.

În contextul enunțat, reclamantul Ciobanu Nicolae a solicitat admiterea acțiunii, încasarea prin prisma Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, încasarea în beneficiul său sumei de 300 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor procuraturii legate de urmărirea ilegală în cadrul cauzei penale cu nr.2020238002, în care a fost urmărit ilegal de comiterea infracțiunii prevăzute la art.310 alin.(2) din Codul penal, precum și cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză.

La 09 martie 2022, Ciobanu Nicolae, reprezentat de avocatul Igor Șcheau a depus cerere de completare a temeiurilor acțiunii, invocând că în condițiile art.6 lit.b) din Legea nr.1545 din 25.02.1998, dispune de dreptul la repararea prejudiciului cauzat în cadrul prezentului proces civil, or, prin emiterea ordonanței din 28 decembrie 2021 emisă de

procurorul în Procuratura r-nul Leova, Octavian Căinăreanu a fost scos de sub urmărire penală, cu clasarea procesului penal, din motiv că în acțiunile lui lipsesc elementele componente de infracțiune prevăzute de art.310 alin.(2) din Codul penal (f.d.44, 65, vol.I).

Prin hotărârea din 23 noiembrie 2022 a Judecătoria Cimișlia, sediul Leova s-a admis parțial acțiunea depusă de Ciobanu Nicolae. S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ciobanu Nicolae suma de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 28 noiembrie 2022, Ciobanu Nicolae, reprezentat de avocatul Igor Șcheau a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 15 decembrie 2022 a prezentat apelul motivat, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii (f.d.157, 167, vol.I).

La 22 decembrie 2022, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii depuse de Ciobanu Nicolae (f.d.173, vol.)

La 22 decembrie 2022, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii depuse de Ciobanu Nicolae (f.d.180, vol.I).

Prin decizia din 29 iunie 2023 a Curții de Apel Comrat au fost respinse apelurile declarate de Ciobanu Nicolae, reprezentat de avocatul Igor Șcheau, Ministerul Justiției și Procuratura Generală a Republicii Moldova și menținută hotărârea din 23 noiembrie 2022 a Judecătoria Cimișlia, sediul Leova.

Instanța de apel, menținând hotărârea primei instanțe, a motivat decizia prin faptul că, la caz, se atestă încălcarea de către organul de urmărire penală în privința lui Ciobanu Nicolae a drepturilor sale procesual-penale, acest fapt fiind integrabil cu repararea prejudiciului cauzat în temeiul art.3 alin.(1) lit.c) din Legea nr.1545 din 25.02.1998, care prevede că în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice.

Instanța de apel a considerat că cerința privind repararea prejudiciului cauzat lui Nicolae Ciobanu este una întemeiată și bazată pe suport legal. Or, potrivit circumstanțelor reținute de însuși organul de urmărire penală prin ordonanța din 28 decembrie 2021, Ciobanu Nicolae a fost scos integral de sub urmărire penală pe cauza penală nr.XXXXX, din motiv că în acțiunile lui lipsesc elementele componente de infracțiune prevăzută de art.310 alin.(2) din Codul penal și clasat procesul penal pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Cu trimitere la art.13 din CEDO, art.10 din Legea nr.1545/1998 și art.2036 alin.(1) și (3) din Codul civil, instanța de apel a remarcat că, în cazul victimei unei erori judiciare se pot pretinde daune morale al căror quantum se stabilește prin aproximare, instanța urmând să aibă în vedere o serie de criterii cum ar fi consecințele negative suferite de cel

în cauză, pe plan fizic și psihic, importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori și intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării.

Instanța de apel a dedus că prin punerea sub bănuire a lui Ciobanu Nicolae încă din 17 decembrie 2020 și scoaterea acestuia de sub bănuire abia la data de 28 decembrie 2021, adică peste un an de când acesta era bănuțit de comiterea unei infrațțiuni, care în final s-a stabilit că nu a fost comisă, reclamantului Ciobanu Nicolae i s-a adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, prin prisma remediului eficient prevăzut de legislația națională în vigoare, apelantul are dreptul la despăgubire pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sus-indicate, iar suferințele psihice și cele fizice provocate prin aceste acțiuni, urmează a fi compensate prin acordarea unor despăgubiri.

Cu referire la art.11 alin.(1) din Legea nr.1545/1998, art.2037 alin.(1) și (2) din Codul civil, instanța de apel a menționat că, aprecierea cuantumului prejudiciului moral acordat persoanei este prerogativa instanței de judecată, prin prisma criteriilor stabilite de lege și în baza probelor admisibile și pertinente, prezentate de cel prejudiciat întru confirmarea gradului suferințelor psihice și fizice. Or, aprecierea anume a gravității suferințelor invocate se impune prin prisma faptului că compensația pentru paguba morală reprezintă un echivalent în bani al suferințelor invocate, care trebuie să aducă persoanei un echitabil grad de satisfacție.

Pentru aplicarea acestor criterii, cel care pretinde daunele morale urmează să prezinte argumente, indicii din care rezultă în ce măsură drepturile personale nepatrimoniale i-au fost afectate prin tragerea ilegală la răspundere și care este evaluarea despăgubirilor ce urmează să compenseze prejudiciul.

La acest capitol instanța de apel a remarcat că, menținerea reclamantului Ciobanu Nicolae în calitate de bănuțit pentru o perioadă îndelungată mai mult de 1 an, calitate procesuală care impune unele obligații și restricții, acestea puteau și la sigur au creat reclamantului prejudicii morale, descrise de acesta în acțiune, invocări de care instanța de fond corect a ținut cont la emiterea hotărârii contestate cu apel.

În contextul celor enunțate, instanța de apel a considerat că instanța de fond just a apreciat mărimea compensației pentru prejudiciul moral cauzat lui Cioban Nicolae de 10000 de lei. Or, nu au fost prezentate probe incontestabile care ar demonstra cauzarea unui prejudiciu de o valoare mai gravă sau mai ușoară, decât cel apreciat de instanță.

Motivul invocat de partea reclamantă, precum că din momentul începerii urmăririi penale a avut de suferit psihic, având crize de furie și este discutat în societate, nu sunt suficiente pentru a majora cuantumul prejudiciului moral stabilit de instanța de fond, or suma de 10 000 de lei, în coraport cu nivelul de trai și situația economică din țară, este o sumă suficientă și proporțională suferințelor suportate și încălcărilor admise de către organele de drept.

Aprecierea pagubei morale este plasată prin lege în competența instanței de judecată, iar din analiza tuturor circumstanțelor pricinii, instanța de apel a concluzionat că mărimea despăgubirii stabilită de instanța de fond poartă un caracter echitabil.

Referitor la apelurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală, instanța de apel a reținut că, deși aceștia invocă lipsa acțiunilor declarate prin hotărâre judecătorească ca ilegale, totuși instanța a stabilit că organele de drept au admis bănuirea

reclamantului Ciobanu Nicolae în comiterea unei infracțiuni, care a durat peste un an de zile, prin acțiuni care reclamantului i-au fost cauzate suferințe, prin incertitudini și învinuiri pe nedrept atât de organul de urmărire penală cât și de societate.

Instanța de apel a concluzionat că, prima instanță a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele probelor, iar hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

La 11 octombrie 2023, Ciobanu Nicolae, reprezentat de avocatul Igor Șcheau a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei decizii noi de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului Ciobanu Nicolae a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Comrat a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material în special a prevederilor art.11 din Legea nr.1545/1998.

Recurentul consideră că, instanța de apel eronat a apreciat mărimea prejudiciului moral, de fapt, fiind subapreciat, fără a ține cont că prin acțiunile ilegale ale procuraturii manifestate prin urmărirea lui penală în calitate de bănuț aproximativ timp de un an, ca ulterior să fie scos de sub urmărire penală, i s-a cauzat un prejudiciu moral.

La 26 octombrie 2023, cu trimitere la art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, Procuratura Generală, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia, Oficiul Central a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii depusă de Ciobanu Nicolae.

În susținerea recursului Procuratura Generală a invocat că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material, cu aprecierea arbitrară a probelor administrate.

Consideră că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale, și anume, existența faptei ilicite, or, nu orice acțiune ale organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului.

Acțiunile organelor de urmărire penală au fost întemeiate și legale din care considerente pretențiile lui Ciobanu Nicolae nu se încadrează în prevederile Legii nr.1545 din 25.02.1998. Or, acțiunile procurorului cum ar fi: recunoașterea persoanei în calitate de bănuț, audierea în această calitate și alte acțiuni procesuale au fost condiționate de temeieri rezonabile că acesta a participat la săvârșirea infracțiunii, existând riscul împiedicării stabilirii adevărului în cauza penală respectivă.

În cadrul urmării penale nu a fost emis niciun act procedural prin care să fie stabilite ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală și a procuraturii, respectiv acestea au fost efectuate în strictă conformitate cu prevederile legale și au fost îndreptate pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor cauzei penale.

Instanța de apel nu s-a expus asupra faptului că în cadrul urmării penale Ciobanu Nicolae nu a fost arestat, informația despre bănuțala lui și despre mersul urmării penale

nu a avut rezonanță în societate și nu a fost publicată în mass-media și nici prezentate probe confirmative în acest sens.

La fel, Ciobanu Nicolae nu a prezentat probe confirmative care ar confirma caracterul și gradul suferințelor psihice care ar fi fost suportate de către acesta.

La caz, nu se atestă dovezi privind suportarea prejudiciului moral de către Ciobanu Nicolae. Mai mult, instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art.11 din Legea nr.1545 din 25.02.1998 la stabilirea mărimii compensației pentru repararea prejudiciului moral.

La 13 noiembrie 2023, cu trimitere la art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 29 iunie 2023 a Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depuse de Ciobanu Nicolae, ca neîntemeiată.

În susținerea recursului Ministerul Justiției a invocat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr.1545 din 25.02.1998 necesită a fi întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art.6 (dreptul la repararea prejudiciului), cât și art.3 (cazurile de reparare a prejudiciului material și moral). Aceste norme de drept sunt indisolubile, respectiv nu pot fi aplicate separat.

În viziunea recurentului este eronată concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că Ciobanu Nicolae este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii nr.1545/1998, în condițiile în care conform prevederilor art.3 alin.(1) din legea enunțată este reparabil prejudiciului material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Prin urmare, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului.

Recurentul consideră că este necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Respectiv, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana.

Pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale, și anume, existența faptei ilicite, întrucât nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului.

La actele cauzei nu se atestă niciun act procedural definitiv și irevocabil al judecătorului de instrucție sau a organului ierarhic superior prin care s-au stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

Astfel, nu sunt întrunite condițiile de aplicabilitate a Legii nr.1545/1998, respectiv nu există temei legal de a solicita încasarea acestui prejudiciu.

Instanțele de judecată au apreciat arbitrar cuantumul prejudiciului moral, enumerând în mod formalist criteriile legale în funcție de care acesta a fost fixat, fără a argumenta raport la circumstanțele speței incidența criteriilor respective.

De asemenea, instanțele de judecată au apreciat dreptul reclamantului la încasarea prejudiciului moral prin enumerarea acțiunile procedurale desfășurate de către organele de urmărire penale pe parcursul procesului penal intentat și impactul acestor acțiuni asupra reclamantului prin enumerarea unor stări și emoții invocate de Ciobanu Nicolae și lipsite de altfel de suport probator și cu luarea în considerare a gravității faptei incriminate ultimului.

Instanțele de judecată la determinarea mărimii prejudiciului moral prin raportarea circumstanțelor speței prisma criteriilor stipulate la art.11 in Legea nr.1545/1998, nu a stabilit caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, precum și rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre bănuirea persoanei.

Or, în privința lui Ciobanu Nicolae nu au fost aplicate măsuri coercitive, fiind doar recunoscut în calitate de bănuțit.

Consideră că suma de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu moral încasat în beneficiul lui Ciobanu Nicolae este exagerată ca mărime, vădit disproporționată, în raport cu circumstanțele cauzei, calificând-o ca un venit nejustificat acordat intimatului.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Curtea de Apel Comrat a pronunțat decizia la 29 iunie 2023, în ședință publică.

Din actele cauzei rezultă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa lui Ciobanu Nicolae și avocatului acestuia Șcheau Igor la 21 septembrie 2023 și la 22 septembrie 2023, iar în adresa Ministerului Justiției și Procuraturii Generale la data de 21 septembrie 2023, fapt ce rezultă din avizele poștale de recepție anexate la actele cauzei (f.d.37-41, vol.II).

Astfel, recursurile declarate la 11 octombrie 2023 (de către Ciobanu Nicolae), 30 octombrie 2023 (de către Procuratura Generală) și respectiv la 13 noiembrie 2023 (de către Ministerul Justiție), sunt în termen.

La 26 decembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa lui Ciobanu Nicolae, avocatului acestuia Igor Șcheau, Procuraturii Generale și Ministerului Justiției copiile recursurilor la toți participanții la proces, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii a referințelor (f.d.69-72, vol.II).

La 08 februarie 2024, Procuratura Generală a depus referință, solicitând respingerea recursului depus de Ciobanu Nicolae, admiterea recursului depus de Ministerul Justiției, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depuse de Ciobanu Nicolae.

Intimatul a susținut că în conformitate cu jurisprudența CEDO organul de urmărire penală justificat a întreprins toate măsurile procedurale pe marginea cauzei penale, în

cadru al căreia reclamantul Nicolae Ciobanu a avut calitatea de bănuț, întrucât în privința acestuia a existat o bănuială rezonabilă că a comis o infracțiune.

Noțiunea de „bănuială rezonabilă” presupune existența faptelor sau a informațiilor care ar convinge un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut săvârși infracțiunea.

Responsabilii de investigarea cauzei penale nu au comis fapte prejudiciabile în raport cu reclamantul, fiind respectate prevederile legale referitoare la obligația de a lua toate măsurile necesare stabilirii adevărului obiectiv. Or, la etapa de urmărire penală, aplicarea legii, și dacă este cazul, oportunitatea inițierii urmăririi de către procuror presupune independența și autonomia acestuia în procesul de luare a deciziilor.

Pe lângă acestea, scopul urmăririi penale este definit în art.1 alin.(1) din Codul penal, care justifică necesitatea derulării acesteia ca mijloc de luptă contra criminalității, mijloc de protejare a persoanei, societății și statului de infracțiuni, scop de menținere a unui stat de drept.

În situația din speță suma încasată cu titlu de prejudiciu moral nu poate fi considerată ca o reparație echitabilă în sensul art.41 din CEDO. Or, prejudiciul moral în accepțiunea CtEDO nu are scop punitiv, dar reparatoriu și preventiv. Finalitatea constatării și determinării prejudiciului moral rezidă în acordarea unei satisfacții echitabile menite să atenueze suferințele victimei.

Alte referințe nu au fost depuse.

Prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

În conjunctura enunțată, și având în vedere că, recursurile declarate la 11 octombrie 2023 (de către Ciobanu Nicolae), 30 octombrie 2023 (de către Procuratura Generală) și la 13 noiembrie 2023 (de către Ministerul Justiției), au fost depuse după intrarea în vigoare a modificărilor operate în Codul de procedură civilă, acestea vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.

Examinând temeiurile recursurilor completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acestea sunt inadmisibile, din motivele ce succed.

În conformitate cu art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia

vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale. (2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

Conform art.433 alin.(1) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) *recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1);*

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art.429 alin.(5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat;

e) problema juridică invocată în recurs nu este de o importanță fundamentală pentru dezvoltarea jurisprudenței;

f) recursul este vădit neîntemeiat.

(2) Recursul declarat în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) nu poate fi declarat inadmisibil în temeiul alin.(1) lit.e) din prezentul articol.

Se reține că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă.

Din analiza recursurilor declarate de Ciobanu Nicolae, reprezentat de avocatul Igor Șcheau, Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia, oficiul Central și Ministerul Justiției rezultă că, drept temei de declararea a recursurilor a fost invocat art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, (în vigoare la data declarării recursului), adică hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

Completul de judecată constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii contestate, or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căror instanța de apel, cât și prima instanță, s-au pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

Dezacordul recurențelor cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației (redată în cererea de chemare în judecată, referințe, cererile de apel), nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Însă, în contextul prevederilor art.432 alin.(2) din Codul de procedură civilă, în cazul invocării inclusiv în recurs de către recurent a temeiului conținută la art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, care prevede că, hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, instanța de recurs verifică și sub aspectul dat temeiurile recursului.

La acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că, dreptul de acces la instanță nu este absolut. Există limitări implicite admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45). Procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

În conformitate cu art.440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Din considerentele redate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursurile declarate de Ciobanu Nicolae, reprezentat de avocatul Igor Șcheau, Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia, oficiul Central și Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art.433 alin.(1) lit.a), urmează a fi considerate inadmisibile.

În conformitate cu art.433 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă, art.440 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile declarate de către Ciobanu Nicolae, reprezentat de avocatul Igor Șcheau, Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia, oficiul Central și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă